

Undersökning av djurobservationer

Tidsåtgång: 15–30 min

För vem: åk 1–3

Var: inomhus eller utomhus

När: under alla årstider

Material: anteckningsmaterial, utskrift av undersökningsblanketten

Del i Vildmarkspasset: viltvård

Inlärningsmål: man övar på att samla in och presentera material; man bekantar sig med sätten att inventera djurbestånden i Finland

ANVISNINGAR

Elevernas uppgift är att ta reda på vilka däggdjur klassens elever eller skolans övriga elever har sett i naturen (djurparks-, produktions- eller keldjur räknas inte) och presentera resultaten för de andra. Eleverna delas in i par och varje par får ett eller flera djur att undersöka, beroende på klassens storlek och den tid som finns till förfogande. Skriv ut de nödvändiga undersökningsblanketterna till eleverna. Elevernas uppgift är att i klassen eller under rasterna fråga de andra eleverna om de har sett just de djur som ett visst elevpar undersöker i naturen under det senaste året. Om någon kommer ihåg att han/hon sett något djur flera gånger, sätter man ut lika många tecken i tabellen.

Man kan vid behov begränsa mängden enkäter, det vill säga be att eleverna intervjuar till exempel 10 personer. Eleverna markerar alltid rutan i undersökningstabellen när någon säger sig ha sett det djur som paret undersöker. Man kan även samla in resultaten på dator. När alla utfört sina intervjuer, går man tillsammans igenom vilka djur klassens/skolans elever har sett. Under lärarens ledning sammanställs informationen som paren samlat in i en gemensam tabell. Vilket däggdjur som ingår i undersökningen har man oftast stött på? Vad kan det bero på? Observera, att de till antalet mest allmänna finländska däggdjuren, det vill säga sorkar, möss och näbbmöss, inte ingår i undersökningen.

Man kan även utföra undersökningen så att varje elev i klassen markerar sina egna däggdjursobservationer i en gemensam tabell. På så sätt får man lättare och snabbare reda på vilka djur klassen har sett. Man kan göra uppgiften mer utmanande genom att samla information om var man observerat djuren.

Den här lilla undersökningen passar att utföras efter att man först stiftat bekantskap med Finlands djur och deras levnadssätt. Innan undersökningen utförs kan det vara nödvändigt att repetera hur de olika däggdjursarterna ser ut.

BAKGRUNDSFAKTA

Viltinventering är en viktig metod för att hålla sig informerad om hur mycket vilt det finns i Finland. På basis av aktuell information kan man göra upp viltvårdsplaner och till exempel avgöra hur många älgar som årligen får fällas i ett visst område. Om någon art minskar oroväckande mycket, kan man begränsa eller helt och hållet förbjuda dess jakt. I Finland är det främst frivilliga som utför inventeringarna, till exempel kan jaktsällskap ta hand som så kallade triangelinventeringar. Resultaten bearbetas främst av Naturresursinstitutet (*Luke*, tidigare Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet) samt Finlands viltcentral. Ur ett internationellt perspektiv är den finländska viltinformationen enastående exakt, eftersom vi har en lång tradition av frivilligarbete när det gäller inventeringen av mängden djur. Man utför viltinventeringar på följande sätt:

- En triangelinventering består av en jämsidig triangel i terrängen, där beräkningslinjens längd är 12 km i skogsområden (skogsviltstriangel) och 6 km på åkrar (åker-viltstriangel). En gång under vintern går inventeraren runt triangeln och räknar alla djurspår som går över linjen. Inventeraren bör alltså vara en utmärkt spårkännare! På sommaren räknar man alla skogshönsfåglar (tjäder, orre, järpe, dalripa) längs samma inventeringslinje. Det finns runt 1 800 inventeringstrianglar runt om i Finland.
- Jaktsällskapen skickar årligen information om sina älgobservationer till forskarna på Luke.
- Luke utför älginventeringar från helikopter: På vintern, då det är lättare att upptäcka älgarna, flyger man längs en viss linje och räknar hur många älgar man ser längs ifrågavarande linje.
- Inventeringen av sjöfågel är ett uppföljningsprojekt ordnat av Luke och Naturhistoriska centralmuseet, som utförs av frivilliga jägare och fågelentusiaster. Sjöfågelinventeringen genomförs som punktinventering. Man räknar alltså sjöfågelparen på en bestämd plats två gånger under maj månad, och på samma plats räknar man antalet sjöfågelkullar i juni–juli. Man utnyttjar resultaten i utvecklingen av hållbar viltvård samt i uppföljningen av förändringar i fågelbeståndet och naturen.
- Luke samlar in observationer av stora rovdjur (varg, lodjur, järv, björn). Medborgarna kan informera en rovdjurskontaktperson om sina rovdjursobservationer. Rovdjurskontaktpersonen kontrollerar sedan vid behov spår-, spillnings- eller asfynden och för informationen vidare. Rovdjurskontaktpersonen, som utnämns av jaktvårdsföreningen, arbetar som frivillig men har utbildning för uppgiften. Rovdjurskontaktpersonerna inom ditt område finner du här: <http://riista.fi/sv/viltforvaltningen/kontaktuppgifter/sok-kontaktuppgifter/>.

På Finlands viltcentral webbplats finns information om vilt: <http://riista.fi/sv/>

Fakta om Finlands stora rovdjur: <http://www.suurpedot.fi/sv>

Statistik över vilt: <https://riistaweb.riista.fi/index.mhtml?alue=850&lang=se>

UNDERSÖKNINGSBLANKETT

Fråga _____ personer vilka av de djur som finns i tabellen de har sett i naturen under det senaste året.

Markera svaren i tabellen (ett x = en observation).

20												
19												
18												
17												
16												
15												
14												
13												
12												
11												
10												
9												
8												
7												
6												
5												
4												
3												
2												
1												
	ÄLG	RÅDJUR	RÄV	MÅRDHUND	FÄLTHARE	SKOGSHARE	EKORRE	VIKARE/ GRÅSÅL	BÄVER	HERMELIN	BJÖRN	LODJUR

SAMMANFATTNINGSTABELL

Enligt intervjuerna har man observerat:

40												
39												
38												
37												
36												
35												
34												
33												
32												
31												
30												
29												
28												
27												
26												
25												
24												
23												
22												
21												
20												
19												
18												
17												
16												
15												
14												
13												
12												
11												
10												
9												
8												
7												
6												
5												
4												
3												
2												
1												
	ÄLG	RÅDJUR	RÄV	MÅRDHUND	FÄLTHARE	SKOGSHARE	EKORRE	VIKARE/ GRÅSÄL	BÄVER	HERMELIN	BJÖRN	LODJUR

ANTALET SVAR TOTALT _____

DET OFTAST OBSERVERADE DJURET _____